

15.09.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**15 Eylül 2021
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

15 Eylül 2021 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Yeni Bitki Çeşitlerine Ait Islahçı Haklarının Korunmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Türkiye İlaç ve Tıbbî Cihaz Kurumu Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği
- Atatürk Üniversitesi İnsan Hakları ve Şiddetle Mücadele Bilincini Güçlendirme Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği
- Biruni Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2021/9)
- Elektronik Kimlik Bilgisini Haiz Cihazların Kayıt Altına Alınmasına Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Tebliğ

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 15/6/2021 Tarihli ve 2018/22162 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 30/6/2021 Tarihli ve 2018/18511 Başvuru Numaralı Kararı

YARGITAY KARARI

- Yargıtay 3. Hukuk Dairesine Ait Karar

Tarım üretici fiyatlarında 26 ayın en hızlı artışı

Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi'nde (Tarım ÜFE), yükseliş sürüyor. 2021 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre yüzde 1,77, geçen yılın aynı ayına kıyasla yüzde 24,69 artan endekste, 26 ayın en hızlı yıllık artışı yaşandı.

Tarım üretici fiyatlarında yükseliş üçüncü ayında da aralıksız sürdü. Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi, yıllık bazda yüzde 24,69, aylık bazda ise yüzde 1,77 artış kaydetti. Böylece endeks, yıllık bazda Haziran 2019'daki seviyesini aştı ve 26 yılın en hızlı artışını yaşadı. Endeks, 2019 Haziran'da yüzde 26,26 yükseliş kaydemmişti.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2021 yılı Ağustos ayına ilişkin Tarım ÜFE verilerini açıkladı.

Buna göre, endeks ağustosta bir önceki aya kıyasla yüzde 1,77, geçen yılın aralık ayına göre yüzde 12,37, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 24,69 ve 12 aylık ortalamalara göre yüzde 21,32 artış kaydetti.

Sektörlerde bir önceki aya göre değişime bakıldığında, ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 0,36, tarım-avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 1,95 artış, balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde yüzde 2,90 azalış gerçekleşti.

Ana gruplarda bir önceki aya göre tek yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 1,73, canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde yüzde 2,11, çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 2,13 artış kayıtlara geçti.

15.09.2021

Yıllık en fazla artış yüzde 38,59 ile yumuşak çekirdekli meyveler ve sert çekirdekli meyveler, yüzde 35,97 ile canlı kümes hayvanları ve yumurtalar alt gruplarında oldu. Yıllık en az artış gösteren alt gruplar ise yüzde 3,09 ile üzüm, yüzde 7,37 ile diğer ağaç ve çalı meyveleri ile sert kabuklu meyveler ve yüzde 9,15 ile çeltik şeklinde sıralandı.

Ağustosta bir önceki aya göre en fazla artış gösteren diğer alt gruplar yüzde 5,52 ile yumuşak çekirdekli meyveler ve sert çekirdekli meyveler, yüzde 2,81 ile tahıllar (pirinç hariç), baklagiller ve yağlı tohumlar oldu. Aylık en az artış gösteren alt gruplar ise yüzde 0,10 ile çeltik ve yüzde 0,41 ile lifli bitkiler olarak kaydedildi.

Bir önceki aya göre en fazla azalış ise yüzde 14,10 ile diğer ağaç ve çalı meyveleri ile sert kabuklu meyveler alt grubunda görüldü.

Geçen ay, endekste kapsanan 86 maddeden 22'sinin ortalama fiyatında azalış olurken 7'sinin ortalama fiyatında değişim olmadı, 57'sinin ortalama fiyatında ise artış gerçekleşti.

Artan fiyatlar mercekle altında... Yumurta fiyatları kanatlandı

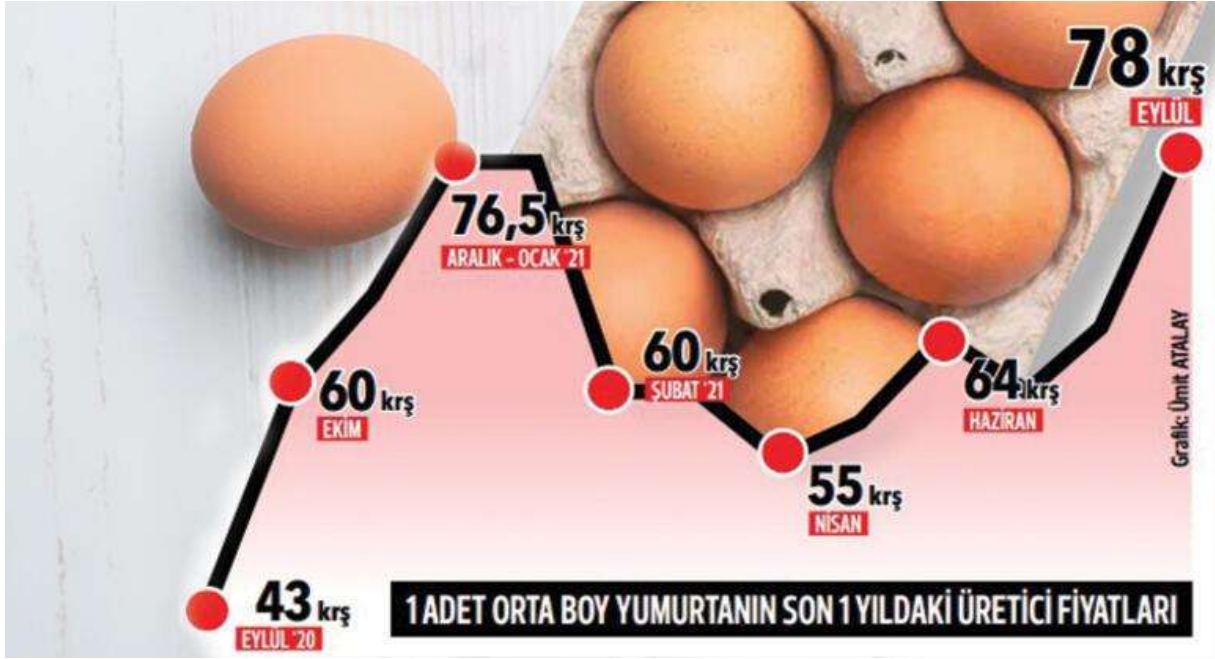
Burak COŞAN

bcosan@hurriyet.com.tr

Yumurta fiyatları son dönemlerde tırmanışa geçti. Orta boy yumurtanın fiyatı üreticide 80 kuruşa dayandı. Geçen haftaya kadar 73 kuruş olan yumurtanın adet fiyatı geçen yılın aynı döneminde 43 kuruştü. Üreticiler, "Maliyetlerimiz çok yükseldi. Yem fiyatları bir hayli arttı buna rağmen maliyet artışlarını tam olarak yansıtmadık. Normal şartlar altında üreticide 1 adet yumurtanın 1 TL olması gerekiyor" açıklaması yaptı.

SON dönemlerde birçok ana gıda ürününde fiyat artışları yaşanıyor. Meyve-sebzeden, et ve süt ürünlerine kadar her üründe yükselen fiyatlar tüketicinin birinci gündem maddesi konumunda. Son günlerde fiyat artışı dikkat çeken bir diğer ürün ise yumurta... Yumurtanın adet fiyatı üreticide 80 kuruşa dayandı. Geçen yılın aynı döneminde 1 adet yumurtanın fiyatı 43 kuruş seviyelerindeydi. Geçen hafta itibariyle 1 yumurta üreticide 73 kuruşa satılıyordu. Sofrasından yumurtayı eksik etmeyen vatandaş da, her gün yumurta ile yemek yapan restoranlar da kara kara düşünüyor. Biz de yaşanan bu fiyat artışının nedenlerini Yumurta Üreticileri Merkez Birliği Başkanı İbrahim Afyon'a sorduk. Fiyat artışlarına gerekçe olarak Afyon'un verdiği ilk cevap 'maliyet artışları' oldu.

‘MALİYETİN ALTINDA SATIYORUZ’

Uzun yıllardır yumurtacılık sektöründe sorunlar yaşandığını ifade eden Afyon, “Bugün maliyetlerimiz çok yükseldi. Aslına bakarsanız en şeffaf sektörlerden biriyiz. Bütün girdi fiyatlarını masaya koyabiliyoruz. Ambalaj, nakliye, elektrik gibi birçok alanda maliyetlerimiz arttı. En büyük girdi kalemini oluşturan yem fiyatlarında da büyük yükseliş yaşandı. Tüm bunlar bir araya gelince yumurta fiyatında artış kaçınılmaz oldu. Evet, fiyatlar arttı ve bu tartışma konusu oldu ancak yumurta üreticileri hala maliyetinin altında satış yapıyor. Çünkü bir yumurtanın üreticiden çıkış fiyatının 1 TL olması gerekiyor. Aslında maliyetlerdeki artışa bakınca ‘yumurta fiyatlarına zam geldi’ demek komik oluyor” ifadelerini kullandı.

YUMURTA TAVUKLARI KESİLDİ

Geçmiş dönemde arz-talepteki dengesizlik yüzünden fiyatların düşük kaldığını belirten Afyon, “Özellikle pandeminin yoğun yaşandığı geçen yıl tüketim azalmıştı. Çünkü oteller, restoranlar gibi toplu tüketim yerleri kapalıydı. Yumurta depolanabilir bir ürün olmadığı için satılması gerekiyor. İşte bu durum nedeniyle üretim devam ederken, tüketim azalınca fiyatlar da aşağı düşmüştü. Bu dönemde ise restoranlar, kafeler, okullar, oteller hep açık... Bu yüzden satışlar da artıyor. Ayrıca geçen yıllarda üretim fazla olduğu için zarar eden yumurta üreticileri, yumurta tavuklarını kesti. Bu da üretimin bir miktar düşmesine neden oldu. Üretim aslında daha normal seviyelere geldi. Tüm bu sürece bakıldığında vatandaşın ‘yumurta fiyatlarına zam geldi’ demesi gayet doğaldır ancak üreticinin başka yapacak bir şeyi kalmadı. Yumurta fiyatları artsa da hala üreticiyi memnun edecek boyutta değil” diye konuştu.

‘VATANDAŞ BİZE TEPKİ GÖSTERİYOR’

BÜYÜKÇEKMECE ve Küçükçemece'de kurulan pazar yerlerinde yumurta satan Cahit Balcı, son 1 aydır her hafta 30'lu yumurtaya 2 TL zam geldiğini söyledi. Balcı, "Üreticide fiyat yükseldikçe biz de fiyatlarımızı arttırıyoruz. Bizim 25-26 TL'ye sattığımız yumurtalar marketlerde 32-33 TL. Yaşanan Vatandaş sürekli tepki gösteriyor, bizi suçluyor. Bizim kârımızı ise 30'lu yumurtada 2-3 TL'yi geçmiyor. Yumurtada bu dönemlerde fiyat artışı olması normal. Çünkü okullar açılıyor, havalar soğuyor ve tüketim artıyor. Ayrıca üreticiler yumurtacı tavuklarını yeniliyorlar" dedi.

BAKANLIK FAHİŞ ARTIŞLARI TAKİPTE

TİCARET Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdür Yardımcısı Adnan Benli başkanlığındaki ekip de geçtiğimiz hafta marketlere yönelik fahiş fiyat artışı ve etiket denetimini yapmıştı. Ekipler, marketlerde, sebze ve meyve, temel gıda ürünleri ile temizlik ürünleri başta olmak üzere temel ihtiyaç maddelerine yönelik fiyatları inceledi. Denetimlerde, ürünün etiket fiyatı ile kasa fiyatı arasında fark olup olmadığına, etiket ve künye bilgileri ile indirimli ürünün indirimden önceki fiyatına bakıldı. Ekipler, rastgele seçtikleri ürünleri kasaya götürerek fiyat karşılaştırması yaptı.

Denetim sonuçlarına yönelik uygulanacak cezaya ilişkin de bilgi veren Benli, fahiş fiyat tespitinde ürün başına 10 bin 911 lira ile 109 bin 911 lira, etiket mevzuatına aykırı işlem tesisinde de 452 lira cezai işlem uygulandığını bildirdi. Etiket uygunsuzluklarında bakanlığın "Alo 175" hattı aranarak bilgi verilebiliyor.

Suya göre tarım yapılacak

Tarım ve Orman Bakanlığı, iklim değişikliği ve kuraklığın olumsuz etkilerini azaltmak üzere tarımda su kullanımını yeniden düzenliyor. Suya göre üretim planlanması yapılarak, daha az su tüketen bitkiler teşvik edilecek ve su tüketimini azaltan uygulamalar desteklenecek.

1. Su Şurası kapsamında gerçekleştirilen çalışma grubu toplantılarında tarımsal sulamada yeni destek ve yöntemler önerildiğini belirten Tarım ve Orman Bakanı Dr. Bekir Pakdemirli, sulama sistemlerinin modernizasyonuna ağırlık vererek, suya göre tarım yapılacağını açıkladı. İklim değişikliği ve kuraklık koşullarının dikkate alınarak su tasarrufu sağlayan modern sulama sistem ve yöntemlerinin yaygınlaştırılması için çalışmalara hız verdiklerini belirten Bakan Pakdemirli, “Yeraltı su kullanımını azaltmaya ve daha az su tüketen bitkilerin üretimini artırmaya yönelik destekleme modelleri oluşturuluyor” dedi.

Ayrıca Bakanlıkça yeraltı suların yetersiz seviyede ve su kısıtının olduğu havzaların belirlendiğini, bu havzalarda su tüketimi yüksek olan mısır gibi ürünler yerine, su tüketimi az olan bitkileri yaygınlaştıracak tedbirlerin alındığı belirtildi. Bu kapsamda, su kısıtı olan tarım havzalarında damla sulama yapmayan Dane Mısır üreticilerine Fark Ödemesi Desteğinin ödenmeyeceğini, buna karşılık bu havzalarda daha az su tüketen Mercimek veya Nohut yetiştiren çiftçilere ilave %50 fark ödemesi desteği, Yem Bezelyesi, Fiğ, Macar Fiği, Burçak ve Mürdümük eken çiftçilere ise ilave %50 yem bitkileri üretim desteği ödeneceği açıklandı.

SULAMA SUYUNDA TASARRUF

Su ihtiyacı fazla olan havzalarda, yüksek su tüketen ürünlerin ekiminden kaçınmak gerektiğini dile getiren Bakan Pakdemirli, yörelerin iklimsel koşullarına uygun, daha az su tüketen ürünlerin teşvik edileceğinin altını çizdi. Bakan Pakdemirli, sulama suyunda tasarruf tedbirlerini almaya devam ettiklerini belirterek şöyle konuştu:

“Tarla içi geliştirme hizmetlerinin yerine getirilmesi gibi sulama açısından önemli altyapı çalışmalarının tamamlanması ve kapalı sulama sistemlerine geçişle birlikte sulama suyunda çok yüksek düzeyde tasarruf sağlanacaktır. Arazi toplulaştırma projelerinin sulama projeleri ile uyumlu şekilde yapılmasına devam edilmesi gibi uygulamalar da su verimliliğimizi artıracak. Borulu sistemler ve bu sistemlerle tasarlanan proje alanlarında yağmurlama ve damla sulama yöntemlerinin uygulanması daha fazla alanın sulanmasına imkân sağlayacak ve ilave sulanan alanlar ile ulusal ekonomiye daha fazla katkı sunulacak.”

AKILLI TARIMA ÖNCELİK

Atmosfer-toprak-bitki ilişkilerini devamlı izleyerek çiftçiye sulama konusunda bildirimde bulunan akıllı tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması için çalışmalar yaptıklarını hatırlatan Bakan Pakdemirli, önümüzdeki dönemde tarımda suyun etkin kullanımına yönelik sulama yönetimi teknolojilerine öncelik verileceğini belirtti. Bakan Pakdemirli, “Teknoloji ve inovasyona ne kadar öncelik verirsek, geleceğimizi garanti altına alacak adımları süratle atmış oluruz. Güçlü tarımsal Ar-Ge altyapımızla tarım konusunda imza projeler oluşturacağız. Teknolojiyi kullanarak, verimlilik artırıcı önlemleri alıp, vatanımızın suyuna sahip çıkmaya devam edeceğiz” dedi.

Küresel tarım sübvansiyonları iklim krizini ağırlaştırıyor

Birleşmiş Milletler'in (BM) raporunda yarım trilyon doları bulan küresel tarım sübvansiyonlarının iklim krizini kötüleştirdiği ve eşitsizliği artırdığı vurgulandı.

Birleşmiş Milletler bir raporunda her yıl çiftçilere verilen 540 milyar dolarlık küresel tarım sübvansiyonlarının yaklaşık yüzde 90'ının 'zararlı' olduğunu bildirdi.

Raporda tarımsal desteklerin halkın sağlığını tehlikeye attığı, iklim krizini artırdığı, çoğunlukla da kadın çiftçiler arasında eşitsizliğe yol açtığı belirtildi.

Reformlar olmadan sübvansiyonların 2030'a kadar 1.8 trilyon dolara yükseleceği, bunun da iklim krizini daha kötü hale getireceği ifade edildi.

Analize göre zengin ülkelerdeki 'devasa' et ve süt endüstrisi küçülmeli, düşük gelirli ülkelerde de kimyevi gübre sübvansiyonları azaltılmalı.

"800 milyondan fazla insan açlık sınırında"

Son yıllarda yapılan analizler, 2020'de 800 milyondan fazla insanın açlık sınırında olduğu, 2 milyardan fazla insanın obeziteyle mücadele ettiği dünyada küresel gıda sisteminin çöktüğünü gösterir nitelikte. Toplam zarar ise yıllık 12 trilyon dolara ulaştı. Bu rakam, üretilen gıdaların değerinin üzerinde.

15.09.2021

BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Yöneticisi Qu Dongyu “Bu rapor dünya çapında hükümetlerin tarımsal destek şemalarını gözden geçirmeleri, tarımsal gıda sistemlerini dönüştürmeleri ve 4 ana tema olan ‘daha iyi beslenme, daha iyi üretim, daha iyi çevre, daha iyi yaşam’ formuna ulaşabilmeleri için bir uyarı niteliğinde.” yorumunu yaptı.

Türkiye'de kamu borçluluğu GSYH'nın yüzde 41,6'sına çıktı

Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF) verilerine göre küresel ülke borçları 2. çeyrekte 296 trilyon dolarla rekor düzeye çıktı. Türkiye'de kamunun borçluluğu ise yüzde 39,8'den yüzde 41,6'ya çıktı.

Uluslararası Finans Enstitüsü (IIF) verilerine göre küresel ülke borçlulukları 2021 yılı 2. çeyrek döneminde rekor yüksek seviyeye yükseldi.

Kuruluşun borç izleme raporuna göre küresel ülke borçları 2. çeyrekte 4,8 trilyon dolar artarak 296 trilyon dolarla rekor düzeye çıktı.

Küresel ülkelerin borçlarının artmasında en büyük artış gelişen ülkelerde yaşandı. 2. çeyrekte gelişen ülkelerde borçlar 3,5 trilyon dolar artarak 92 trilyon dolara yaklaştı.

Verilere göre bununla birlikte borcun GSYH'ya oranı ise aynı dönemde pandeminin başından bu yana ilk kez geriledi. Dönem içinde küresel borç/GSYH oranı yüzde 353'e indi. 1. çeyrekte oran yüzde 362'ydi.

IIF raporunda Türkiye'nin borçluluk verilerine ilişkin de detaylar yer aldı. Buna göre, Türkiye'de kamunun borçluluğu 2. çeyrek dönemde yüzde 41,6'ya çıktı. Oran ilk çeyrekte yüzde 39,8'di.

Verilere göre dönem için de finans sektörü borçluluğu GSYH'nın yüzde 27,8'i seviyesinden değişim göstermedi. Finans dışı sektörde ise oran yüzde 68,7'den yüzde 74,9'a geldi. Hanehalkı borçluluğu da yüzde 16,6'dan yüzde 17,3'e yükseldi.

Merkez Bankası, yabancı para zorunlu karşılık oranlarını artırdı

Merkez Bankası yabancı para zorunlu karşılık oranlarını 2 puan daha artırdı. Yeni düzenlemeyi 1 Temmuz'da alınan ZK kararının devamı olarak yorumlayan da var, erken faiz indirimine karşı dövize yönelimi engelleme önlemi olarak yorumlayan da...

Merkez Bankası, yabancı para mevduat ve kıymetli maden depo hesaplarına uygulanan zorunlu karşılık oranlarını 200 baz puan artırdı.

Vadesiz ve 1 yıla kadar vadeli döviz hesapları için zorunlu karşılık oranı yüzde 21'den yüzde 23'e yükseldi. 1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli döviz hesaplarında zorunlu karşılık oranı ise yüzde 15'ten yüzde 17'ye çıktı.

Resmi Gazete'de yayımlanan yeni oranlar 17 Eylül'de yürürlüğe girecek.

Yapılan değişikliğin zorunlu karşılıklarda bulunan tutarlarda ne kadar değişiklik meydana geleceğine dair TCMB'den henüz açıklama yapılmadı.

YABANCI PARA ZORUNLU KARŞILIK	YENİ ORAN	ESKİ ORAN
MEVDUAT VE KATILIM FONU		
Vadesizden 1 yıla kadar vadeliye kadar	23	21
1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli	17	15

KIYMETLİ MADEN DEPO HESAPLARI

Vadesizden 1 yıla kadar vadeliye kadar	24	22
1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli	20	18

MÜSTAKRİZLERİN FONLARI	23	21
-------------------------------	----	----

DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER

1 yıla kadar (1 yıl dâhil) vadeli	21	21
2 yıla kadar (2 yıl dâhil) vadeli	16	16
3 yıla kadar (3 yıl dâhil) vadeli	11	11
5 yıla kadar (5 yıl dâhil) vadeli	7	7
5 yıldan uzun vadeli	5	5

KARAR NE ANLAMA GELİYOR?

Düzenleme ile Merkez Bankası hem rezervlerini artırmayı hem de bankaların döviz tutmasının maliyetini artırmayı hedefliyor. Söz konusu düzenlemenin kurda mevcut fiyatlamalara etkisi olmadı. Dolar/TL'de 8,44 seviyesindeki işlemler devam ediyor.

Deniz Yatırım Strateji ve Araştırma Bölüm Müdürü Orkun Gödek de söz konusu kararı, son dönem içerisinde sistemde gözlenen yabancı para mevduat artışı sonrasında TCMB'nin brüt rezervlerini artırma isteği çerçevesinde okuduklarını, fiyatlamalara yönelik etkisini ise nötr olarak gördüklerini aktardı.

TCMB temmuzdan bu yana iki adımda yabancı para zorunlu karşılıkları toplam dört puan artırırken daha önce açıkladığı takvim doğrultusunda banka TL cinsi zorunlu karşılıkların (ZK) döviz tutulma imkanını da birkaç hafta içinde kaldırmış olacak.

Bankacılar ağırlıklı olarak bugünkü kararın 1 Temmuz'da alınan ZK kararın devamı olarak yorumluyor. Banka 1 Temmuz'da rezerv opsiyon mekanizması ile ekim itibarıyla TL cinsi ZK'ların döviz cinsi tutulması hakkının yüzde 20'den önce yüzde 10'a ardından yüzde 0'a indireceğinin açıklamıştı. TCMB'nin bugünkü ZK kararı TL cinsi ZK'ların döviz cinsi tutulma hakkının kaldırılacağı takvim ile uyumlu bir çizelgede gerçekleşmiş oldu.

Bazı bankacılar ise kararın **erken faiz indirimine karşı dövize yönelimi engelleme önlemi** olarak yorumlarken bu yorumlar azınlıkta kaldı. Bir bankanın döviz masası işlemcisi, "TCMB'nin kararı önümüzdeki haftaki PPK öncesi alması farklı yorumlar oluşturuyor. Karara faiz indiriminde dövize yönelimi engellemeye hazırlık olarak yorumlar da var. Ancak biz kararın ROM imkanındaki TL cinsi ZK'lar için döviz cinsi imkanın kaldırılması nedeniyle oluşan boşluğun teknik olarak tamamlanması amaçladığını düşünüyoruz" dedi.

Temmuzda da 2 puan artmıştı

Merkez Bankası, 1 Temmuz'da da Türk lirası zorunlu karşılıkların döviz cinsinden tesis edilmesi imkanı azami oranını yüzde 20'den yüzde 10'a düşürmüştü, döviz cinsinden mevduat ve katılım fonuna uygulanan zorunlu karşılık oranlarını tüm vade dilimlerinde 200 baz puan artırmıştı.

Toplam rezerv 119 milyar doları aştı

Merkez Bankası'nın net uluslararası rezervleri 3 Eylül 2021 itibarıyla, bir önceki haftaya göre 1 milyar 406 milyon dolar artış ile 27 milyar 856 milyon dolara yükseldi. Brüt döviz rezervleri 91 milyon dolar artış gösterirken, toplam rezervler 118 milyar 264 milyon dolardan 119 milyar 198 milyon dolar seviyesine yükseldi.

Döviz hesapları rekor tazeledi

Bu arada 3 Eylül haftasına ait para banka verilerine göre, yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatı 1 milyar 922 milyon dolar artış göstermiş; böylece bir önceki hafta 236 milyar 196 milyon dolar olan yurt içi yerleşiklerin döviz mevduatı 238 milyar 118 milyon dolara çıkmıştı.

BİM'de neler oluyor... 40 milyonluk hamle

BİM Birleşik Mağazalar A.Ş. bisküvi ve şekerleme ürünlerinin üretimini yapmak üzere yeni bir şirket kurulmasına karar verdi...

BİM Birleşik Mağazalar A.Ş., Kamuyu Aydınlatma Platformu'na (KAP) yaptığı açıklamada bazı bisküvi ve şekerleme ürünlerinin üretimini yapmak üzere 40.000.000 TL sermayeli bir şirket kurulmasına karar verildiğini belirtti.

BİM tarafından KAP'a yapılan açıklamada, "**Yönetim Kurulu'nun 14 Eylül 2021 tarihinde aldığı karara istinaden; Şirketimizin tedarik sürdürülebilirliğini iyileştirme adına, mağazalarımızda satışta bulunan bazı bisküvi ve şekerleme ürünlerinin üretimini yapmak üzere 40.000.000 TL sermayeli bir şirketin kurulmasına ve kuruluş işlemlerinin başlatılmasına karar verilmiştir**" ifadeleri kullanıldı.

Satılık AB onaylı, hastalıktan ari süt çiftliği!

Ali Ekber YILDIRIM

15 Eylül 2021 arşamba

Kuraklık, artan yem fiyatları, et ve süt fiyatının maliyetin altında seyretmesi ve ödenmeyen destekler nedeniyle hayvancılık sektörü yaşam mücadelesi veriyor. Birçok yetiştirici sektörden çıkmak zorunda kalıyor. Çok sayıda hayvan çiftliği, işletmesi satılık ilanları listesinde. Avrupa Birliği onaylı süt çiftlikleri bile satılıyor.

Bunun en önemli nedeni, her geçen gün hayvanları beslemek insanları beslemekten daha zor hale geliyor. Su sorunu, mera alanlarının daralması, yem hammaddeleri bakımından dışa bağımlılık, ithal hayvana ve ithal yeme dayalı hayvancılık sistemi nedeniyle girdi maliyetleri hızla artarken et ve süt fiyatı aynı oranda artmıyor. Yetiştirici sattığı et ve sütle yem alamayınca zarar ediyor ve sektörden çekilmek zorunda kalıyor.

Bu zor koşullarda sektörün desteklenmesi gerekiyor. Fakat Tarım ve Orman Bakanlığı destekleri artırmak bir yana mevcut destekleri bile ödememek için yeni kriterler getiriyor. Tarım destekleri geç açıklanıyor ve geç ödeniyor. Hayvancılık destekleri ise genellikle daha da geç ödeniyor.

Destek dememede rekor kırıldı

Mayıs ayında çiğ süt fiyatı belirlenirken Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli yaptđı açıklamada çiğ süt desteklerinin hemen ödeneceğini söyledi. Eylül'n yarısına gelindi Ocak-şubat-Mart dönemi çiğ süt desteklemeleri daha denmedi. Biz bu satırları yazarken bazı birlik ve kooperatifler çiğ süt destekleme icmallerinin(listelerinin) askıya çıkarıldığını ortaklarına bildirdi. İtiraz süreleri de dikkate alındığında destek ödemesi eylül sonuna doğru ancak denecek.

Bakanlık iğ süt desteğini ödememe konusunda bir rekora imza attı. Daha önce yanlış hatırlamıyorsam Mehdi Eker'in bakanlığı döneminde ocak-şubat-mart dönemi çiğ süt destek primleri eylül ayının ilk haftası ancak ödenmişti. Bu yılki destek ödemelerinin gecikmesi ile Bakan Bekir Pakdemirli yeni bir rekora imza atmış oldu.

Ocakta üretilen, satılan çiğ sütün primi 9.5 ay sonra ödeniyor. Böyle desteğin çiftçiye ne yararı olacak?

Buzağı desteği kriterleri üreticinin aleyhine kullanılıyor

Buzağı destekleri konusunda yetiştiriciler her gün arıyor. Mesaj yazıyor. 2019 yılı hayvancılık destekleri açıklandığında ve ödemesi 2020 yılında yapıldığında buzağı desteği kriterlerinde önemli değişiklikler yapıldı.

- İki buzağılama arası 450 gün olacak
- Programlı aşıları tamamlanmış olacak
- Buzağı doğduğu işletmede en az 120 gün kalacak
- Destek verilecek buzağı en az 4 aylık ve üzeri olacak
- Türkvet ve e-ıslah kayıt sistemine kaydedilecek

Özellikle iki buzağılama arası 450 gün şartında ciddi sıkıntılar yaşanıyor. Birçok yetiştirici bu süreyi tutturamadığı için destek alamıyor.

Yetiştiriciler destekleme icmalleri asıldığında buzağı desteğine hak kazanamadığını öğreniyor. Nedenini sorduğunda mevzuata yani bu kriterlere uygun olmadığı ifade ediliyor.

Hayvancılıkta bazı destekler kaldırıldı, bazıları düşürüldü. En önemli destek buzağı desteği oldu. Fakat, birileri bu desteği vermemek için adeta özel çaba gösteriyor.

Karkas et fiyatı maliyetin altında

Daha önce de yazmıştım. Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, 29 Haziran 2021'de Habertürk TV'de Serap Belet'in sorularını yanıtlarken 1 kilo karkas etin maliyetinin 45 lira olduğunu yetiştiricinin mecburen hayvanını 43 liradan kestirmek zorunda kaldığını söyledi. Pakdemirli'nin o sözleri bir kez daha hatırlayalım: "Son 19-20 ayda etteki fiyat artışı yüzde 11-12'dir. Bakın kasaptaki etteki artış yüzde 11-12'dir. En iyi regüle edilen fiyatlardan bir tanesidir aslında. Yeni yeni de et üreticilerimiz para kazanmaya başladı ve sürdürülebilir bir şekilde bu işi sürdürmeye çalışıyorlar aslında. Bugün karkas et fiyatları, maliyetler 45 lira civarında, hatta mecburen bugün ortalamada 43 liradan üreticimiz kestirmek durumunda kalıyor. Kurbanı doğru da gidiyoruz. Biraz bolluk da olduğu için, kurban ve kurbanı takip eden en az iki ay daha, biz fiyatlarda herhangi bir yukarı yönlü yükseliş beklemiyoruz."

Bakan bu açıklamayı 29 Haziran'da yaptı. Gerçekten de geçen süre zarfında yetiştiricinin sattığı karkas etin fiyatında artış olmadı. Bugün de besici karkas eti 42-43 liradan satabiliyor. Yani zararına satıyor. Üstelik geçen zaman zarfında yem fiyatı

yani besleme maliyeti daha da arttı. Bugün bir maliyet hesabı yapılırsa karkas etin maliyeti 50 liradan düşük değil.

Bakan Pakdemirli, iki ay önce karkas etin kilo maliyeti 45 lira diye açıklama yaparken, Et ve Süt Kurumu 1. kalite ve en yüksek randımanlı karkas eti üreticiden kilosu 40-42 liradan alıyor. İthal hayvanın karkasını kilo başına 40 liradan, yerli hayvanın kilosunu 42 liradan alıyor. Kalite düştükçe alım fiyatı 32-33 liraya kadar düşüyor.

Çiğ sütte fiyat sabit, maliyet artışı serbest

Benzer bir durum çiğ sütte de var. Çiğ süt alım fiyatı 1 Temmuz- 31 Aralık 2021 dönemi için litre başına 3 lira 20 kuruş olarak belirlendi ve fiyat sabitlendi. Üreticilerin büyük bölümü sütü 3 liranın altında satıyor. Yemdeki fiyat artışları çiğ süt fiyatına yansıtılmıyor.

Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre, 2018 yılında süt yeminin tonu ortalama 1266 liraydı. 2021 Haziran ayında 2 bin 800 liraya çıktı. Üç yılda yüzde 100'den daha fazla arttı. Sadece son bir yılda Temmuz 2020-Temmuz 2021 döneminde süt yemi fiyatı yüzde 58 arttı. Aynı dönemde besi yeminin tonu 2018'de 1148 liraydı, 2021 Haziran'ında 2 bin 440 lira oldu. Temmuz 2020'den Temmuz 2021 döneminde yüzde 55 arttı.

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin arpa ithalat yaparak piyasaya ucuz arpa vermesi ile Temmuz ayında fiyat yüzde 5 civarında düştü. Sonra yeni zamlarla tekrar yükselmeye başladı. Dövizdeki artışa bağlı olarak neredeyse her hafta yeme zam geliyor.

Kuraklık ve su sorunu korkutuyor

Başta da belirttiğimiz gibi hayvanları beslemek insanları beslemekten daha zor. Hayvanların yediği yem bitkileri genellikle daha çok su isteyen ürünler. Kuraklık, su sorunu en fazla hayvancılığı olumsuz etkiliyor. Kuraklık nedeniyle ot verimi düştü. Üretimdeki düşüşe ve dünyada artan talep nedeniyle arpa, mısır, soya, kepek, küspe gibi birçok yem hammaddesinin fiyatı sürekli artıyor. Bugünlerde arpanın tonu 2 bin 450 lira civarında, mısırın tonu 2 bin 600 lira. En çok kullanılan yem hammaddelerinden soyanın fiyatı dolar arttıkça yükseliyor. Soyanın tonu 4 bin 750 lira seviyelerinde. Geçen sene bu fiyatlar en az yüzde 50 daha düşüktü. Bu şartlarda hayvancılık yapmak, üretimi sürdürmek mümkün mü?

Özetle, hayvancılık sektörü can çekişiyor. Tıpkı 2007-2008 döneminde olduğu gibi süt inekleri kesiliyor. Çiftlikler haraç mezat satılıyor. Bir yandan da devlet destekli kredilerle yeni işletmeler kuruluyor. Yeni kurbanlar bu işe sokuluyor. Yemdeki ithalat bağımlılığına, yem fiyatlarındaki artışa çözüm bulunamazsa ve yetiştirici sattığı et ve sütle yem alamazsa gelecekte çok daha büyük sorunlarla karşı karşıya kalacağımız çok net görülüyor.

Alım gücü düştü, et tüketimi azalıyor

Hayvancılıkta yetiştiricilik tarafında yüksek maliyet düşük fiyat uygulaması ile üretici zarar ederken, tüketici de alım gücünün düşmesi nedeniyle et alamıyor. Kırmızı et tüketiminin yüzde 30 seviyesinde azaldığı hesaplanıyor. Türkiye İstatistik Kurumu et üretim ve tüketim istatistiklerini 2019'dan bu yana yayınlamıyor. Birçok gıda ürününde olduğu gibi kırmızı ette de üretici "zarar ediyorum, para kazanamıyorum" diye şikâyet ederken, tüketici de "et çok pahalı para yetiştiremiyorum" diye yakınıyor.

Konut satışında en kötü yıl yaşanıyor

Alaattin AKTAŞ

15 Eylül 2021 Çarşamba

- ✓ Yılın ilk sekiz ayındaki ilk el toplam satış ve ilk el ipotekli satış şimdiye kadarki en düşük düzeyde gerçekleşti. Bunda en büyük etken hem kredi faizinin yüksekliği, hem alım gücünün düşmesi.
- ✓ Konut maliyetlerini daha da yukarı itecek ve satışların daha da hız kesmesine yol açacak etkenler var.
- ✓ Konut fiyatları son bir yılda yüzde 30 dolayında arttı ama inşaat maliyetlerindeki artış yüzde 45'i buldu. Bu maliyet konut fiyatlarına yansıdığına ne olacak?

Köşemizi izleyenler muhtemelen biliyordur. Bizim için konut satışı ilk el satış demek. İkinci el ise özünde bir satış değil, devir. Bir kişi ikinci el konut sahibi oluyorsa, onu satan da elindeki konutu bir anlamda kaybediyor demektir. Yani bir el değiştirme var ve bu devirlerin inşaat sektörüne doğrudan bir etkide bulunması, sektörü canlandırması, talep doğurması pek beklenemez. İkinci elde konut devreden sıfır konut almaya yönelmediği sürece.

Bu açıklamayı nereye bağlayacağımız sanırsız belli. Veriler sekiz aylık ve gerçek anlamda konut satışı demek olan ilk el satışlar, Türkiye genelinde veri oluşan 2013 yılından bu yana olan dönemin en düşük sayısı olarak kayda girdi. Vurgulamakta yarar var; tabii ki bu söylediğimiz ilk sekiz aylık durumu yansıtıyor.

Konut satış ve devri (Ocak-Ağustos) (Adet)

	Toplam satış ve devri						
		İlk el satış			İkinci el devri		
			İpotekli	Diğer		İpotekli	Diğer
2013	760.101	340.404	140.618	199.786	419.697	182.379	237.318
2014	715.501	330.044	102.899	227.145	385.457	129.157	256.300
2015	844.132	379.762	131.638	248.124	464.370	177.234	287.136
2016	826.893	383.778	115.025	268.753	443.115	146.273	296.842
2017	890.430	406.670	138.117	268.553	483.760	184.576	299.184
2018	875.064	405.856	108.520	297.336	469.208	136.433	332.775
2019	718.570	285.719	48.724	236.995	432.851	81.373	351.478
2020	1.024.534	317.832	151.482	166.350	706.702	321.632	385.070
2021	801.995	243.189	40.565	202.624	558.806	111.531	447.275

400 binlerden 240 binlere...

TÜİK'in Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü verilerine dayandırdığı dünkü açıklaması, yılın ilk sekiz ayında 243 bin ilk el konut satıldığını ortaya koydu. Tüm Türkiye'yi kapsayan konut satış ve devrine ilişkin veriler 2013 yılından bu yana tutulduğu için elimizde ancak son dokuz yılın istatistikleri var. İşte bu dokuz yılın ilk sekiz ayının karşılaştırması, en düşük ilk el satışın bu yıl gerçekleştiğini gösteriyor.

Birçok göstergede kıyaslama için 2020'yi ölçü almanın doğru olmadığını daha önce de vurgulamıştık. Bu konut için de geçerli. Çok avantajlı kredi olanağının devreye sokulmasının etkisiyle geçen yıl rekor düzeyde ipotekli konut satılmış ve bu da toplam sayıyı yukarı çekmişti. O yüzden 2020'yi ayrı tutarak bir değerlendirme yapmakta yarar var.

Gerçi geçen yılın kredi olanağına rağmen daha yüksek satış gerçekleşen yıllar da yok değil. Rekor 400 binin aşıldığı 2017 ve 2018 yıllarında.

Bu dokuz yılda bu yıla gelinceye kadar en düşük satış 286 binle 2019 yılında gerçekleşmişti. O sayı bile bu yılki satışın üstünde.

İPOTEKLİ SATIŞLAR DİPTE

İpotekli ilk el konut satışında tam bir çöküş yaşanıyor. Bu yılın ilk sekiz ayında yalnızca 41 bin satış yapılabilirdi. Bu sayı da, toplam ilk el satış gibi dokuz yılın en düşük ocak-ağustos satışı olarak kayıtlara girdi.

Daha önce de belirttik; konut satışında geçen yılı ölçü almak doğru değil. Ama 2013 yılındaki 141 bine bakıyoruz da, aradan geçen onca yılda artış bir yana, tam 100 bin düşüş olmuş.

Konut kredisi faizinin son dönemde hızla yükselmesi ipotekli satışların dibe oturmasında en büyük etken. Ancak daha genel sorun, geniş kitlelerin konut gibi yatırımlara girecek ekonomik güçlerini giderek yitiriyor olması.

Bir başka etken de tabii ki son dönemde konut fiyatlarının anormal bir hızda artış göstermesi. Merkez Bankası verilerine göre, haziran itibarıyla yeni konutların fiyatı son bir yılda yüzde 33, diğer konutların fiyatı ise yüzde 30 artmış durumda. Haziran ayındaki yıllık TÜFE artışının yüzde 17.5 olduğu dikkate alınırsa neredeyse TÜFE'ye fark atmış bir konut fiyat artışından söz ediyoruz. Üstelik bu, istatistiklere yansıyan oranlar. Bulunduğu konuma ve özelliklerine göre fiyatı çok daha fazla artan konutlar mutlaka vardır.

SORUN DAHA DERİNLEŞECEĞE BENZİYOR

Merkez Bankası'na göre son bir yılda konut fiyatları yüzde 30 dolayında artmış görünüyor ama sanki henüz yapılmayan, yapılamayan zamlar da bekliyor gibi...

TÜİK'e göre inşaat maliyetleri temmuz ayı itibarıyla son bir yılda yüzde 44.76 artış gösterdi.

Detaya inelim... Bina inşaat maliyetindeki yıllık artış yüzde 45.15'i bulmuş durumda.

Bir basamak daha inelim...

İkamet amaçlı binalardaki yıllık fiyat artışı da yüzde 44.22 düzeyinde.

Oranlar neredeyse aynı; yüzde 45. Yani son bir yılda konut maliyetine ilişkin artış yüzde 45, oysa konut fiyatlarındaki artış, yeni konutlar için söylersek yüzde 33. Arada hala bir fark var ve bu farkın kapanması demek, konut satışlarının daha da hız kesmesi demek.

Müteahhitlerin son dönemde çimento fiyatlarındaki artıştan dolayı boykot yapmasının altında da ağırlıkla bu maliyet artışı yatıyor ya zaten.

Abdulkadir Selvi

Cumhurbaşkanlığı için yeni modeller

15 Eylül 2021

2023 seçimleri öncesinde müthiş bir taktik savaşı yaşanıyor. Ama tüm savaşların ortak bir noktası var, cumhurbaşkanlığı seçimi. Cumhur İttifakı'nın cumhurbaşkanı adayı Erdoğan olduğu için, muhalefetin de ortak aday çıkaracağı tezi üzerine hareket ediyoruz hep.

Ben hâlâ muhalefetin a planının ortak aday olduğuna inananlardanım. Ama bu, çok adayla seçimlere gidilmesi tartışmalarına kulak kabartmama engel değil. **Kılıçdaroğlu** da “**Birden fazla adayımız olabilir**” diyerek kapıyı açık tuttuğuna göre neden olmasın?

HER PARTİ ADAYINI ÇIKARIR

Muhalefet cephesinde seçimlerin ilk turunda her partinin kendi adayını çıkarmasını, seçim ikinci tura kalırsa **Erdoğan**'ın karşısındaki adayda birleşilmesini savunanların sesi çıkmaya başladı. Edindiğim izlenim: Seçim sürecine girildikçe seslerini daha da yükseltecekler.

Çok adayı savunanların tezi iki ana temele oturuyor.

1- Ortak aday muhalif tabanda ortak bir heyecan yaratmayabilir. Bu da seçimlere katılma oranını düşürebilir.

Kılıçdaroğlu olursa İYİ Partililer ya da HDP'liler, CHP'liler kadar aynı heyecanı hissetmeyebilir.

2- Her parti kendi adayını çıkarırsa seçmenlerini sandığa taşımakta zorlanmaz. Bu da seçimlere katılım oranını yükseltir.

KILIÇDAROĞLU VE AKŞENER İSTER Mİ?

Her modelin kendine göre avantajları ve dezavantajları var.

24 Haziran 2018 seçimlerinde **Abdullah Gül**'ün ortak adaylığı formülü suya düşünce her parti kendi adayını çıkarmıştı. **Muharrem İnce**, partisinden yüksek oy aldığı için CHP'den ayrılıp kendi partisini kurduğu süreçte sancılar yaşandı. Ama İYİ Parti Genel Başkanı **Meral Akşener** de partisinden az oy aldığı için istifa edip geri dönme süreci yaşamıştı.

O nedenle **Kılıçdaroğlu** ve **Akşener**'in bu modele sıcak bakmayacağı söyleniyor. Ama seçimlere katılım oranını yükselteceği tezini de yabana atmıyorlar.

MİLLET İTTİFAKI'NIN A PLANI

İlk sırada Millet İttifakı'nın ortak cumhurbaşkanı adayı çıkarması formülü geliyor. Hatta çoklu aday modelinden açık ara önde.

Millet İttifakı liderleri son dönemlerde ikinci, üçüncü isimlerin yol açtığı polemikler nedeniyle bu süreci doğrudan yönetme kararı almışlar. Artık tüm bilgiler iki liderde toplanıyor.

Cihan Paçacı'nin, “**Tekil konuşuyor**” uyarısından sonra, “**Dostlarımızla beraber**” söylemine dönen **Kılıçdaroğlu**, ortak adayın kim olacağına Millet İttifakı'nın karar vereceğini belirtiyor.

Ancak **Kılıçdaroğlu** her defasında, Millet İttifakı'nın ortak adayı olmaktan onur duyacağını ifade ediyor.

Meral Akşener'in, “**Kendim için toz zerresi kadar plan yapmıyorum. Türkiye'nin önünü tıkayacak şahıs ben olmayacağım**” açıklamasına rağmen İYİ Parti'de bir grup, **Akşener**'in ortak adaylığını savunuyor.

İMAMOĞLU NEDEN GERİ ADIM ATTI?

Anketlerde Erdoğan'ın karşısında, en çok oy alan iki isim olarak **Mansur Yavaş** ile **Ekrem İmamoğlu** ön plana çıkıyordu. Ancak **Mansur Yavaş**'ın, cumhurbaşkanı adaylığını düşünmediğini, bir dönem daha Ankara'ya hizmet etmek istediğini açıklamasından sonra gözler **İmamoğlu**'na çevrilmişti. **Ekrem İmamoğlu** da, “**Şu an benim aklımdan geçen ve amacım, İstanbul'da görevini en iyi yapan bir belediye başkanı olmaktır. Dahası hedefim, İstanbul'da tarihin en başarılı belediye başkanı olmaktır, daha ötesi yok**” diye açıklama yapmak durumunda kalmıştı. **İmamoğlu**'nun bu açıklamasının, CHP Genel Merkezi'nde “**Geri adım atmak zorunda kaldı**” şeklinde değerlendirildiği söyleniyor. “**Mansur Yavaş, aday olmayacağını açıklayınca İmamoğlu da açıklama yapmak zorunda kaldı. Ekrem İmamoğlu'nu Mansur Yavaş yaktı**” değerlendirilmesi yapılıyor.

MODEL ÖNERİSİ

15.09.2021

2023 seçimlerine gidilirken Millet İttifakı cumhurbaşkanı adayıyla birlikte 2 yıl içinde parlamenter sisteme dönüleceğine dair bir deklarasyon yayınlayacak. O nedenle **Kılıçdaroğlu**, cumhurbaşkanı adayının yetkilerini Meclis'e devretmeyi kabul edecek biri olması gerektiğinin altını çiziyor.

Millet İttifakı'nın cumhurbaşkanı adayının "**Beni seçerseniz ben yetkilerimi devredeceğim. İcra yetkisi Başbakan'da ve hükümette olacak. Ben güçlü bir başkan olarak ülkeyi yönetmeyeceğim. Bunun için desteğinizi istiyorum**" diye seçmenlerden oy istemek ne kadar ikna edici olacak, bilemiyorum. Ama Millet İttifakı'nın ortak adayı tam anlamıyla bunu vaat edecek.

CUMHURBAŞKANINI MECLİS SEÇSİN

Hatta **Kılıçdaroğlu**'nun "**2 yıl içinde Anayasa'yı değiştirip parlamenter sisteme dönelim. Yeni cumhurbaşkanını Meclis seçsin. Buna hazırım**" diyebileceği söyleniyor.

DEMİRTAŞ VE SANCAR'IN AÇIKLAMALARI

Selahattin Demirtaş kısa bir süre önce HDP kabul ederse cumhurbaşkanı adayı olacağını açıklamıştı. Bu kez de, "**Peşinen söyleyelim, HDP'yi ciddiye almayanlar, demokrasiyi stratejik bir hedefe ve programa dönüştürmeyenler kaybeder**" diye uyarıda bulundu. **Demirtaş**, Millet İttifakı'na sopayı gösterirken **Mithat Sancar** havucu tutuyor. **Sancar**, ısrarla muhalefetle ortak cumhurbaşkanı adayını konuşmaya hazır olduklarını açıklıyor. HDP, cumhurbaşkanı adayının belirlendiği süreçte söz sahibi olmak istiyor. Eğer HDP o masada yer alırsa, ibre tekrar **İmamoğlu**'na dönebilir.

Muhalefet hangi modeli denerse denesin, kimi aday gösterirse gösterebilir HDP'siz seçim kazanması mümkün görünmüyor. HDP'nin yüzde 10'luk blok oyu belirleyici olacak.

SON DURUM

Millet İttifakı'nın, cumhurbaşkanlığı seçimine ortak adayla girmesi modeli ön planda geliyor. **Mansur Yavaş** ve **Ekrem İmamoğlu**'nun geri adım atmasından sonra **Kılıçdaroğlu** ismi öne çıktı. Ancak henüz adayların belirlenme sürecine girilmediğinin altını çizmek gerekiyor. O gün geldiğinde birçok sürprize hazır olmak gerekiyor.

OĞUZHAN ASİLTÜRK'LE MASKEYİ VE AŞIYI KONUŞMUŞTUK

OĞUZHAN Asiltürk'le **Cumhurbaşkanı Erdoğan**'ın Kıbrıs gezisine katılmak üzere geldiği Esenboğa'daki şeref salonunda karşılaşmıştık. Sohbet ederken maske takmadığı dikkatimi çekmişti. "**Maske takmıyor musunuz?**" diye

15.09.2021

sorduğumda, “**Maske takmıyorum**” demiş, benim şaşırđımı görünce de maskenin koronavirüsü önlemede yeterli olmayacağını savunmuştu.

Oğuzhan Asiltürk’ün, koronavirüse yakalandığını duyunca bunu hatırladım. O zamanki notlarıma baktım. Aşı olduğunu yazmışım ama hastaneye kaldırıldıktan sonra yakın çevresiyle konuştum, aşı olmadığını söylediler. Ben de ikilemde kaldım.

Oğuzhan Asiltürk’e ve eşine Allah’tan şifa diliyorum. İnşallah kısa sürede sağlıklarına kavuşarak hastaneden çıkarlar.

Bilmiyorum, ben mi takıyorum yoksa sosyal medyada mı sorun var?

Oğuzhan Asiltürk’ün hastaneye kaldırıldığı öğrenildikten sonra sosyal medyadan çirkin paylaşımlar yapılmaya başlandı. Bazen bunları yazanlar insansa ben insanlıktan istifa ediyorum demek geliyor insanın içinden.

Esfender KORKMAZ

Cari açık çok yoksullaştırdı

15 Eylül 2021 Çarşamba

Merkez Bankası Temmuz ayı ödemeler dengesi verilerini açıkladı.

Temmuz ayında aylık olarak;

- Cari açık 683 milyon dolara geriledi. Geçen sene aynı ayda 1.989 milyon dolar olmuştu.
- Dış ticaret açığı ise 2.984 milyon dolara yükseldi. Geçen sene 1.962 milyon dolar olmuştu.

Bir yıllık ve 18 yıl 7 aylık cari açık;

- 2021 yıl 7 aylık cari açık 13.744 milyon dolara geriledi. Geçen sene 23.215 milyon dolar olmuştu. Bu sene 2021 yılı toplam cari açık 24-25 milyar dolar olur. Geçen sene 37,3 milyar dolar olmuştu.
- AKP iktidarında 2003 yılından Temmuz 2021 yılına kadar 18 yıl 7 ayda 624,9 milyar dolar cari açık verdik.

18 yıl 7 ayda cari açık 2019 yılı hariç devam etti. Mesele cari açığı azaltmak değil, cari fazla verebilmektir. Gelişmekte olan ülkeler içinde cari açık vererek gelişmesini tamamlayan hiçbir ülke yoktur. Güney Kore de cari fazla vererek gelişmiş bir ülke oldu.

Cari açık kan kaybıdır

2020 GSYH'sı 717 dolar oldu. 18 yıl 7 ayda verdiğimiz cari açık nerdeyse bir yıllık milli gelirimize eşittir. Bu demektir ki, Türkiye bir yıl başkaları için katma değer üretmiş, dışarıya gelir ve servet transfer etmiş.

Kaynak çıkışı GSYH büyümeye doğrudan yansımaz ve fakat yurt dışına kaynak çıkışı olduğu için servet kaybına neden olur. Türkiye'de de böyle oldu.

Sürekli cari açıkla yaşamak, kriz enerjisinin birikmesine neden olur. Cari açığın ekonomik ve sosyal maliyetlerinin ne kadar ağır olduğu, ülkeye göre, ülkenin döviz kazanma imkânlarına göre ve bu cari açığın finansman şekline göre değişir. Sözgelimi ABD cari açığı yönetebilir. Çünkü finansmanını da kendi parası ile yapıyor. Diğer ülkeler ve Türkiye ise dövizle yapıyor.

Demek ki cari açıkla büyüme; yarının büyüme potansiyelini olumsuz etkiliyor ve yarının servetini bugünden tüketiyor.

Cari açık işsizlik yarattı

Üretimde yüzde 40 oranında, ihracat malı üretiminde ise yüzde 70 oranında ithal girdi kullanıyoruz. Bu nedenle ithalat yaptığımız ülkelerde istihdam yaratıyoruz. Bizde de işsizlik artıyor. Atıl işsizlik oranı ortalama yüzde 25'tir. 17 milyon insanımız çalışmıyor veya çalışma imkânı bulamıyor. Beşeri sermayeyi etkin kullanamıyoruz. Dahası beyin göçü hızlandı. Bu şartlarda sittin sene gelişme beklemeyelim.

Açık dış borçları artırdı

Üretim yapabilmek için aramalı ve hammadde ithal etmek zorundayız. İthalatın finansmanı zorunlu olarak dış borçla yapılıyor. Çünkü döviz yaratmıyoruz, döviz açığımız var, ayrıca kalıcı doğrudan yabancı sermaye girişi yoktur. Bu şartlarda cari açığın önemli bir kısmı dış borca yansıyor. Ülke riski yüksek olduğu için de yüksek faizle dış borç alıyoruz. Yüksek faiz üretim maliyetlerini artırıyor. Daha fazla kaynak kaybına neden oluyor.

Mutlak yoksullaşma olur

Cari açık, ülkeden kaynak çıkışı demektir. Cari açık kısmen dış borca çevrildiği için etkisi kısa dönemde görülmez. Dış borç birikir. Ülke net dış borç ödeme durumuna gelince bu defa kaynak çıkışı olur. Servet transferi olur. Ülke yoksullaşır. Eğer anapara ve faiz olarak dış borç mürettebatının GSYH'ya oranı büyüme oranından daha büyük olursa, **mutlak yoksullaşma** olur.

Özetle; cari açık ekonomide istikrarın ve gelişmenin önünde engeldir. AKP iktidarı 19 senedir bu engeli göremedi veya gördü kaldırmak işine gelmedi. Bugün AKP'nin kaybında ekonomik sorunlar öne geçti.

Eğer iktidar akıllı olsaydı; dini siyasi alanda kullanmayı artırmak, hukuk ve demokrasiyi rafa kaldırmak, vesayet kaldırıyorum diye parti devleti kurarak Meclisi dışlayarak kendi vesayet rejimini getirmek yerine, cari açık sorununu çözseydi, hem bu kadar hızlı oy kaybetmezdi, hem de halk yoksullaşmazdı.

15.09.2021

İbrahim Kahveci

Baskın, polis, müfettiş sökmez

Hani, bir hikâye vardı.

Yel değirmenine savaş açan bir kişinin öyküsü anlatılırdı.

Bu hikâye bize boşuna okutulmadı diye düşünüyorum: Savaş açacağın yeri iyi bilmen gerekiyor.

Bu hatırlatmayı neden yaptım: Ticaret Bakanlığı fiyat denetimine çıkmış. Müfettişler, denetmenler vs ne ise işte; etiketlere bakıyorlarmış.

Kolay gelsin.

Kapasite bu kadar; napalım...

Fiyatları baskı ve baskınlarla düşürecek ve kontrol altına alacağız.

Alıştık ya biz bu işe... Yani baskınla, baskıyla disiplin etmeye.

Bakalım piyasaları da baskı, baskın ile disiplin edebilecek miyiz?

***

Denetimler hal ve esnaf üzerindeydi. Ama dün TÜİK tarla fiyatlarını açıkladı.

Sıkı durun

Tarla fiyatları da son bir yılda yüzde 24,69 artış göstermiş.

Eyvah!

Şimdi çiftçi de yandı.

Yakında “**neden pahalı üretiyorsun**” diye müfettişler kapılarına gitmesin sakın.

Baskınlardan paylarına düşeni almasalar bari.

15.09.2021

***

Acaba hangi çiftçi yanacak? Hangi çiftçilere baskın yapılabilir?

Son bir yılda tarla fiyatı artan ürünlere bakalım.

Buğday %30,9

Mısır %38,4

Arpa %59,1

Nohut %55,3

Mercimek (Kırmızı) %58,0

Soya Fasulyesi %83,1

Ayçiçeği %27,1

Taze Fasulye %50,6

Hıyar (TÜİK böyle yazıyor) %71,8

Havuç %31,0

***

Şimdi fiyatı çok yükselen ürünleri verdik diye hemen korkmayın. Mesela domates, hıyar, biber, patlıcan gibi ürünlerin yer aldığı meyvesi için yetiştirilen sebzelerin fiyatı yüzde 13,33 artışla enflasyonun gerisinde kaldı.

Soğan (kuru-taze), sarımsak, pırasa, havuç, turp gibi ürünlerin yer aldığı kök veya yumru sebzelerde de fiyatlar bırakın artışı, yüzde -14,55 gerilemiş bile.

Bu sene tarla fiyatı artan ürünler özellikle kuraklığa bağlı hasadı düşen ürünler oldu. Buğday gibi, nohut gibi, arpa, mercimek gibi ürünler.

İşte bu nedenle çiftçiye kimse bir şey söyleyemez. **Gelen olursa “Kanal İstanbul’da ısrar edeceğinize, madem para vardı sulama kanalları yapsaydınız” dersiniz.**

Yani anlayacağınız bu piyasa epey karışık. Yılların birikimi sorunlar açığa çıkıyor. Ama yine ne çiftçi kazanıyor ne de tüketici.

Kendi ülkende fakirsin ve kimsenin kazanmadığı bir düzene razısın.

Öyle baskınlar, baskılar vs burada sökmüyor. Her şey etikette yazılı.

Yerseniz...

Oğuz Demir

Yine mi tünelin ucundaki ışık?

Uzunca bir süredir yazıyoruz. Uzunca bir süredir anlatıyoruz.

Neyi?

Türkiye’de **resmi enflasyonun yüzde 20'lere gittiği** bir ortamda vatandaşın **hissettiği enflasyon yüzde 30-40'larda**. Hayat pahalılığı bir ahtapot gibi hepimizi sarıp sarmaladı. Nefes alacak halimiz kalmadı.

Başka neyi anlatıyoruz?

Türkiye’de **resmi işsizlik oranının yüzde 15'lere doğru gittiği** bir ortamda **milyonlarca gencin, kadının, vatandaşın iş bulabilmesinin neredeyse mümkün olmadığını**. Böyle yüksek bir işsizlik ortamından **sadece işsizlerin değil çalışanların da büyük zarar gördüğünü**.

Ücretlerin bir yandan enflasyon baskısı altında, diğer yandan da yüksek işsizlik ortamında sürekli eridiğini. Türkiye’de ortalama gelirin açlık sınırının altında kalan asgari ücrete doğru hızla gerilediğini.

Veriler bu gerçeklere işaret ettiği, gerçekler bu şekilde devam ettiği sürece de yazmaya, anlatmaya devam edeceğiz.

Bugüne kadar biz bunları anlattıkça, iktidar tarafı **ısrarla durumun böyle olmadığını** iddia etti durdu. Her seferinde **enflasyonun geçici olduğunu, tünelin ucundaki ışığın görüldüğünü**, birkaç ay içerisinde her şeyin normale döneceğini söylediler.

Bu haftasonu ilk kez bir miktar ton değişikliği gördük.

Cumhurbaşkanı Erdoğan önce haftasonu Kahramanmaraş'ta dün de Ankara'da işçilerle buluşmasında bu sorunları ilk kez kabul etmeye yaklaştı.

Kahramanmaraş'ta enflasyonu, Ankara'da da mevcut ekonomik düzenin toplumun büyük kesimlerine fayda sağlamadığına ilişkin sözler etti.

15.09.2021

Erdoğan enflasyona ilişkin “İnşallah enflasyonu en kısa sürede kontrol altına alarak raflardaki, tezgahlardaki, etiketlerdeki fahiş fiyat artışlarının önüne geçeceğiz. Milletimizin refah seviyesini daha yukarılara taşıyacağız.” dedi.

Bölüşüm ile ilgili de “Eğer bu ülkenin kazancından 84 milyonun tamamının faydalanmasını temin etmeyeceksek bunca gayrete, mücadeleye, kavgaya ne gerek var? Türkiye büyüdükçe, güçlendikçe, zenginleştikçe her bir vatandaşımızın da refah seviyesi artacaktır. Büyük ve güçlü Türkiye silueti ufukta gözük müştür” cümlelerini söyledi.

Her iki cümleyi duyduğumdan bu yana gerçekten durumun vahametinin farkına vardılar ve gerçekten çözüm üretmek için mi bu cümleler söylendi, yoksa yine siyaseten yapması gerektiği için mi bu cümleleri sarf etti sorusuna takıldım kaldım.

Defalarca ilgili konuşmaları ileri-geri sararak dinledim. Tonlamaya baktım. Mimiklere baktım. Bu cümlelerin dışındaki konuşmanın geri kalan kısımlarına baktım.

Bu sorunları dile getirdikten sonra söyledikleri çözüm önerilerine baktım.

Yine **tünelin ucundaki ışığın görüldüğünü, büyük ve güçlü Türkiye'nin yakın olduğunu** duydum. Bu devasa sorunları çözmeye ilişkin **gerçekçi ve kalıcı bir çözüm adımı** ise duyamadım.

En iyi ihtimalle elinde sopa market kovalayan denetim memurlarını hayal edebildim.

Milyonların yaşadığı ekonomik sorunların seçim yaklaştıkça hükümetin endişelendiği sonucuna vardım. Maalesef bu endişeye rağmen vaat edilen ise **daha önce bu sorunları biz çözdük, bugün de biz çözerizden** ibaret.

Oysaki durum hiç de öyle görünmüyor.

Her açıklanan ekonomik gösterge benzer bir şablonla açıklanıyor. **Son üç yılın, son iki yılın, son şu kadar ayın en olumsuz rakamı deniyor** veriler açıklandığında...

Dün açıklanan bir veriden bir örnek vereyim daha iyi anlaşılınsın.

Üreticinin satışını yapacağı ürünlerdeki fiyat değişimini gösteren Tarım ÜFE, ağustos ayında **geçen yılın aynı ayına göre %24,69** arttı. Yani tarım ürünlerine son bir yılda yüzde 24,69 oranında zam geldi ve **bu oran son 26 ayın da** en yüksek oranı oldu.

Yani **en son yirmi altı ay önce de** bu kadar yüksekmiş.

O gün de iktidar AK Parti idi bugün de...

Maalesef **iddia edilenin aksine, sorun çözenin aksine**, tekrar tekrar bizi aynı sorunlarla karşı karşıya getiren bir yönetimimiz var!

Ekonomide sorunları çözmek bir yana maalesef daha fazlasını yaratan bir yönetim...

15 Eylül 2021, Çarşamba

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

Dünya diken üstünde

Anlaşıldığı kadarıyla bu Kovid- 19'lu dünyada insanların ağzının tadı kalmayacak. Hemen her gün bir yetkili, Kovid'in geçmekte olduğunu, aşıyla sona erdirileceğini söylüyor.

Ancak Türkiye'de aşı rakamları yükseldiği halde Kovid'den ölümler hiç düşmüyor. Bu arada dün **Bill Gates**, "**Yeni bir salgına dünya hazırlıklı değil**" diye dehşet verici bir açıklama yaptı.

Hatırlanacağı gibi Kovid-19 Çin'deki Vuhan'da çıkmadan önce de **Bill Gates** dünyayı uyarmış ve aşı konusunda büyük yatırımlar yapmıştı.

Ama sonuç ortada... **Bill Gates** şimdi yeni bir salgının eşikte olduğunu ve dünyanın buna hazır olmadığını söylüyor.

PUTİN KARANTİNADA

Bu arada dünyanın en güçlü adamlarından biri olan Rusya Federasyonu Devlet Başkanı **Vladimir Putin** dün kendini izolasyona aldı.

Çünkü, daha önce Suriye Devlet Başkanı **Beşar Esad** ile baş başa görüşme yapmıştı.

Sonra Kremlin Sözcüsü **Peskov**'un açıklamasına göre **Putin**'in çevresindeki pek çok kişi Kovid-19 oldu.

Şimdi **Putin** ölüm korkusuyla Kremlin'den dışarı çıkamıyor. İki tane önemli toplantıya da uzaktan görüntülü katılacakmış.

LAİKLİK TEMEL DEĞER

Bizim siyaset gündeminde bu hastalık fazlaca yok.

Daha çok muhalif partiler arasındaki ilişkiler ve muhalefet sözcülerinin Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'a dil uzatmaları var siyasetin ana gündeminde.

Bu arada AK Parti Sözcüsü **Ömer Çelik** çok önemli bir konuya değindi ve laikliğin tartışma konusu olduğu iddialarını havaya uçurdu.

Çelik, "**Laiklik hem devletin hem de AK Parti'nin temel değeridir**" dedi.

Şimdi biz okullardan gelecek sağlık haberlerine kilitlemiş durumda dünyadaki gelişmeleri endişeyle izliyoruz.